

سوالات تشریحی

- ۱- یکی از عوامل مهم توجه به عقل و عقلانیت در جهان اسلام چه بود؟ پیام الهی و سخنان پیامبر اکرم (ص) و عترت گرامی ایشان.
- ۲- جایگاه ممتاز عقل، سبب حرکت عمومی مسلمانان به کدام سمت شد؟ سبب حرکت عمومی مسلمانان به سوی علم و دانش در حوزه های مختلف شد.
- ۳- مخالفت برخی از جریانات فکری اسلامی با عقل، در دو شکل عمده آن را بنویسید.
تنگ کردن محدوده اعتبار و کارآمدی عقل در عین پذیرش آن
مخالفت با فلسفه و منطق، تحت عنوان دستاوردی یونانی و غیراسلامی.
- ۴- مخالفت برخی از جریانات فکری اسلامی با عقل و تنگ کردن محدوده اعتبار و کارآمدی عقل در عین پذیرش آن را توضیح دهید.
در این شکل، جریان های فکری اسلامی می کوشیدند نشان دهند که برخی روش های عقلی در مسائل دینی کاربردی ندارند و کسانی که از این روش ها استفاده می کنند، مرتکب خطا می شوند.
- ۵- مخالفت برخی از جریانات فکری اسلامی با عقل منجر به مخالفت با کدام دانش ها و تحت چه نوع عنوانی شد؟
مخالفت با فلسفه و منطق، تحت عنوان دستاوردی یونانی و غیراسلامی.
- ۶- چرا برخی از جریانات فکری اسلامی با عقل و فلسفه و منطق مخالفت کردند؟
زیرا از آنها به عنوان دستاوردی یونانی و غیراسلامی یاد می کردند.
- ۷- شکل دوم مخالفت با عقل، به صورت مخالفت با فلسفه ظهور کرد. مقصود از این عبارت را توضیح دهید.
از ابتدای رشد فلسفه در جهان اسلام تاکنون، همواره کسانی گفته اند که دانش فلسفه از یونان وارد جهان اسلام شده و دربردارنده عقاید کسانی مثل سقراط، افلاطون و ارسطوست و با عقاید اسلامی سازگار نیست.
- ۸- فیلسوفان در پاسخ به این ایراد که دانش فلسفه از یونان وارد جهان اسلام شده و دربردارنده عقاید کسانی مثل سقراط، افلاطون و ارسطوست و با عقاید اسلامی سازگار نیست، چه پاسخ هایی داده اند؟ ذکر دو پاسخ کافی است.
در پاسخ به این سخن، فلاسفه می گویند جدا از اینکه بسیاری از آراء فیلسوفانی مانند سقراط و افلاطون و ارسطو با آموزه های اسلامی سازگاری دارد، باید توجه کنیم که فلسفه دانش و شاخه ای از معرفت است که هر فردی از هر ملت و نژادی می تواند وارد این شاخه از دانش بشود و درباره مسائل آن، که مربوط به هستی و حقیقت اشیاست، بیندیشد و تولید دانش کند. همان طور که در سایر شاخه های دانش می توان از آرا و نظرات دیگران استفاده کرد، در این دانش نیز بهره گیری از دستاوردهای متفکران دیگر ضروری است و با نقد و بررسی این دستاوردها می توان قدم های بیشتری در جهت این دانش برداشت.
اگر ما بپذیریم که عقل می تواند درباره هستی بما هوهستی و حقیقت پدیده ها بیندیشد و دانشی به ارمغان آورد، این دانش، فلسفه است.
در درستی و نادرستی یک دانش نیز فقط استدلال است که داور می کند، نه یونانی یا ایرانی و یا چینی بودن.

- ۹- به عقیده فیلسوفان اسلامی، ملاک پذیرش یک نظریه و داوری در درستی یا نادرستی یک دانش چیست؟
در درستی و نادرستی یک دانش نیز فقط استدلال است که داوری می کند، نه یونانی یا ایرانی و یا چینی بودن.
- ۱۰- فیلسوفان مسلمان، از فارابی تا علامه طباطبایی و سایر فیلسوفان عصر حاضر، درباره کدام دو مصداق عقل سخن گفته و پیرامون آنها کتاب ها نوشته اند؟
عقل، به عنوان وجودی برتر و متعالی در هستی - عقل، به عنوان قوه استدلال و شناخت.
- ۱۱- فیلسوفان مسلمان، اولین مخلوق خداوند را چه دانسته و چه ویژگی هایی برای آن در نظر گرفته اند؟
فیلسوفان مسلمان، اولین مخلوق خدا را عقل می دانند که موجودی کاملاً روحانی و غیرمادی است و عقول دیگری نیز به ترتیب از آن به وجود آمده اند.
- ۱۲- مقصود فیلسوفان اسلامی از عالم عقول چیست؟
موجودات مجرد که فوق عالم طبیعت اند و فیض خداوند از طریق آنها به عوالم دیگر می رسد، عالم عقول را تشکیل می دهند.
- ۱۳- علم عقول به خود، خالق خویش و مخلوقات دیگر چگونه علمی است؟
این عقول هم علم حضوری به خود دارند، هم خالقشان را با علم حضوری درک می کنند و هم به مخلوقات پایین تر از خود علم دارند و آنها را درک حضوری می کنند و هر دم در کار اداره و فیض رساندن به آنها هستند.
- ۱۴- به نظر فیلسوفان مسلمان، عقلی که در انسان هست و به او توانمندی اندیشیدن می دهد پرتوی از کدام عالم است؟ و چگونه می تواند حقایق را درک کند؟
پرتویی از عالم عقول است که اگر تربیت شود و رشد کند، علاوه بر استدلال کردن، می تواند حقایق را آن گونه که عقول درک می کنند، بیابد و مشاهده کند. یکی از عقول عالم عقل «عقل فعال» نام دارد.
- ۱۵- به عقیده فارابی مقام و منزلت عقل فعال نسبت به انسان، مانند کدام نسبت است؟ توضیح دهید.
مانند آفتاب است نسبت به چشم. همان طور که آفتاب نوربخشی می کند تا چشم انسان ببیند و بینای بالفعل شود، عقل فعال نیز نخست چیزی در قوه عقلی آدمی افاضه می کند؛ به طوری که فعالیت عقلی برای انسان ممکن می شود و در نتیجه، عقل شروع به فعالیت می کند و به ادراک حقایق نائل می شود.
- ۱۷- چرا فیلسوفان مسلمان را نمی توان به دو گروه عقل گرا و تجربه گرا تقسیم کرد؟
زیرا عموم آنان عقیده دارند که همه کارکرد های عقل و انواع استدلال ها، از جمله استدلال تجربی، تمثیل و برهان عقلی محض، هر کدام در جایگاه خود روشی درست برای کسب دانش به حساب می آیند.
- ۱۸- چرا فیلسوفان مسلمان به این عبارت که «ما فرزندان دلیل هستیم» اعتقاد دارند؟
زیرا معتقدند که استدلال های عقلی معیار اولیه قبول یا رد هر حکم و هر نظر علمی و فلسفی هستند.
- ۱۹- به عقیده ابن سینا چه انسانی از حقیقت انسانی خارج می شود؟ هرکس که عادت کرده سخنی را بدون دلیل بپذیرد.
- ۲۰- به نظر عموم فیلسوفان مسلمان پذیرش هر اعتقاد و آیینی نیازمند چیست؟
نیازمند استدلال عقلی است؛ هرچند این استدلال عقلی برای سطوح مختلف جامعه متفاوت است و حجت و دلیل هرکس به اندازه توان و قدرت فکری اوست.

۲۱- به نظر عموم فیلسوفان مسلمان، ایمان ارزشمند چگونه ایمانی است؟

بنابراین، ایمانی ارزشمند است که پشتوانه عقلی داشته باشد. ایمانی که از چنین پشتوانه ای تهی است، ارزش چندانی ندارد و چه بسا انسان را به سوی کارهای غلط و اشتباه بکشانند.

۲۲- فلاسفه مسلمان، کدام منابع را منابع کسب احکام و معارف دین معرفی می کنند؟

فلاسفه مسلمان عقل را در کنار قرآن و سنت، یکی از منابع کسب احکام و معارف دین معرفی می کنند.

۲۳- آیا راه کسب معرفت نزد فلاسفه مسلمان منحصر عقل است؟

خیر آنان راه کسب معرفت را به عقل منحصر نمی کنند بلکه حس و شهود را هم معتبر می دانند. از این رو، برخی از آنان تلاش می کردند با تربیت خود و تهذیب نفس به معرفت شهودی دست یابند.

۲۴- عالی ترین مرتبه شهود نزد فلاسفه مسلمان چیست و این مرتبه مختص چه کسانی است؟

فلاسفه مسلمان، وحی را عالی ترین مرتبه شهود می شمارند که به پیامبران الهی اختصاص دارد. انبیای الهی از این طریق به برترین دانش ها و معارف دست می یابند و آن دانش ها را در اختیار انسان های دیگر قرار می دهند.

۲۵- از نظر فیلسوفان مسلمان، از چه طریقی می توان به حقیقت دست یافت؟

از نظر فیلسوفان مسلمان، استدلال عقلی، شهود و وحی هر سه ما را به حقیقت می رسانند و لذا در موضوعات مشترک حتماً به یک نتیجه خواهند رسید و مؤید یکدیگر خواهند بود.

۲۶- به عقیده فیلسوفان مسلمان، چه زمانی ممکن است احساس کنیم میان دستاوردهای عقلی ما و داده های وحی تعارض هایی وجود دارد؟

ما انسان ها چون توانمندی های عقلی محدود و متفاوتی داریم، ممکن است از استدلال عقلی درست استفاده نکنیم، به نتیجه های نادرست و اشتباه برسیم و احساس کنیم میان دستاوردهای عقلی ما و داده های وحی تعارض هایی وجود دارد، در این قبیل موارد باید تلاش علمی خود را افزایش دهیم، از دانش دیگران بهره ببریم و از تعارض های ظاهری بکاهیم.

۲۷- نظر ملاصدرا در مورد امکان تعارض میان عقل و دین چیست؟

« امکان ندارد که احکام و قوانین دین حق و روشن الهی با دانش و معرفت یقینی و قطعی در تقابل باشد و نفرین بر آن فلسفه ای که قوانینش با قرآن و سنت مخالف و متضاد باشد و با آنها مطابقت نکند. »

هر یک از موارد سمت راست با کدام یک از گزینه ها در سمت چپ مرتبط است؟

الف) عامل فیض رسانی به عقل انسان

ب) اساس پذیرش هر اعتقاد و آیینی

ج) عالی ترین مرتبه شهود نزد فیلسوفان مسلمان .

د) اولین مخلوق خداوند نزد فیلسوفان مسلمان

و) فوق عالم طبیعت اند و رساننده فیض به عوالم دیگر

ه) علم عقول به خود، خالق خویش و مخلوقات دیگر

الف: ۳ ب: ۱ ج: ۲ د: ۵ و: ۴ ه: ۶

سوالات پاسخ کوتاه

- ۱- کدام عنصر، در فرهنگ عمومی مسلمانان، جایگاه ممتاز و ویژه ای به دست آورده و همواره از آن به تجلیل یاد شده است؟ عقل
- ۲- فیلسوفان مسلمان، روشن تر و دقیق تر از کدام دو فیلسوف یونانی، مرتبه ای از موجودات را که حقیقت وجودشان عقلی است، اثبات کرده اند؟ هراکلیتوس و افلاطون
- ۳- فیلسوفان مسلمان، روشن تر و دقیق تر از هراکلیتوس و افلاطون، کدام مرتبه از موجودات را اثبات کرده اند؟ مرتبه ای که حقیقت وجودشان عقلی است
- ۴- به عقیده فیلسوفان مسلمان، یکی از غقول عالم عقل کدام است؟ عقل فعال
- ۵- به عقیده فیلسوفان مسلمان، کدام عقل عامل فیض رسانی به عقل انسان هاست؟ عقل فعال
- ۶- به عقیده کدام فیلسوف اسلامی، مقام و منزلت عقل فعال نسبت به انسان، مانند آفتاب است نسبت به چشم؟ فارابی
- ۷- به عقیده فارابی مقام و منزلت عقل فعال نسبت به انسان، مانند کدام نسبت است؟ مانند آفتاب است نسبت به چشم.
- ۸- این سخن از کیست؟ هرکس که عادت کرده سخنی را بدون دلیل بپذیرد، از حقیقت انسانی خارج شده است» ابن سینا
- ۹- ابزارهای معرفت نزد فلاسفه مسلمان را نام ببرید. عقل، حس و قلب
- ۱۰- به عقیده فلاسفه مسلمان، ما می توانیم به کمک کدام ابزار در آیات و روایات بیندیشیم و احکام و معارف آنها را به دست آوریم؟ ابزار عقل
- ۱۱- فیلسوفان مسلمان، از محققان و مجتهدان می خواهند از کدام منبع نیز برای رسیدن به حقایق دین بهره ببرند؟ عقل
- ۱۲- فیلسوفان مسلمان، اساس پذیرش هر اعتقاد و آیینی را چه می دانند؟ استدلال عقلی

جاهای خالی را با استفاده از کلمات مناسب کامل کنید.

- ۱- یکی از عوامل مهم توجه به ... و ... در جهان اسلام، پیام الهی و سخنان پیامبر اکرم (ص) و عترت گرامی ایشان بود. عقل - عقلانیت
- ۲- یکی از اشکال عمده مخالفت برخی از جریان‌های فکری اسلامی عقل، تنگ کردن محدوده ... و ... عقل در عین پذیرش آن است. اعتبار - کارآمدی
- ۳- یکی از اشکال عمده مخالفت برخی از جریان‌های فکری اسلامی با عقل، مخالفت با ... و ... تحت عنوان دستاوردی یونانی و غیراسلامی است. فلسفه - منطق
- ۴- شکل دوم مخالفت با عقل، به صورت مخالفت با ..... ظهور کرد. فلسفه
- ۵- فیلسوفان مسلمان، از فارابی تا علامه طباطبایی درباره عقل، به عنوان وجودی .... و .... در هستی سخن گفته اند. برتر - متعالی
- ۶- فیلسوفان مسلمان، از فارابی تا علامه طباطبایی درباره عقل، به عنوان قوهٔ .... و .... سخن گفته اند. استدلال - شناخت
- ۷- فیلسوفان مسلمان، روشن تر و دقیق تر از .... و .... مرتبه ای از موجودات را که حقیقت وجودشان عقلی است، اثبات کرده اند. هراکلیتوس - افلاطون
- ۸- فیلسوفان مسلمان، اولین مخلوق خدا را .... می دانند که موجودی کاملاً .... و غیرمادی است. عقل - روحانی
- ۹- به عقیده فیلسوفان مسلمان، موجودات مجرد که فوق عالم .... اند و فیض خداوند از طریق آنها به عوالم دیگر می رسد، عالم .... را تشکیل می دهند. طبیعت - عقول
- ۱۰- به عقیده فیلسوفان مسلمان، عقول هم علم .... به خود دارند، هم خالقشان را با علم .... درک می کنند. حضوری - حضوری
- ۱۱- به عقیده فیلسوفان مسلمان، عقلی که در انسان هست و به او توانمندی .... می دهد، پرتوی از عالم .... است. اندیشیدن - عقول
- ۱۲- به عقیده فیلسوفان مسلمان، یکی از عقول عالم عقل «عقل .... نام دارد که عامل .... رسانی به عقل انسان هاست. فعال - فیض
- ۱۳- به عقیده فارابی، مقام و منزلت عقل .... نسبت به انسان، مانند .... است نسبت به چشم. فعال - آفتاب
- ۱۴- فیلسوفان مسلمان را نمی توان به دو گروه .... گرا و .... گرا تقسیم کرد. عقل - تجربه
- ۱۵- عموم فیلسوفان مسلمان عقیده دارند که همه کارکرد های عقل و انواع استدلال ها، از جمله استدلال ....، .... و برهان عقلی محض هر کدام در جایگاه خود روشی درست برای کسب دانش به حساب می آیند. تجربی - تمثیل
- ۱۶- استدلال های عقلی .... اولیه قبول یا رد هر حکم و هر نظر علمی و فلسفی هستند. لذا گفته اند که ما فرزندان .... هستیم. معیار - دلیل
- ۱۷- ابن سینا می گوید: هر کس که عادت کرده سخنی را بدون .... بپذیرد، از .... انسانی خارج شده است. دلیل - حقیقت
- ۱۸- ایمانی ارزشمند است که پشتوانه .... داشته باشد. ایمانی که از چنین پشتوانه ای تهی است، .... چندانی ندارد. عقلی - ارزش
- ۱۹- فلاسفه مسلمان عقل را در کنار .... و ....، یکی از ابزار معرفت می دانند. حس - قلب
- ۲۰- فلاسفه مسلمان معتقدند که ما می توانیم به کمک عقل در ... و ... بیندیشیم و احکام و معارف آنها را به دست آوریم. آیات، روایات
- ۲۱- فلاسفه مسلمان، عقل را در کنار .... و ....، یکی از منابع کسب احکام و معارف دین معرفی می کنند. قرآن - سنت
- ۲۲- فیلسوفان مسلمان راه کسب معرفت را به عقل منحصر نمی کنند بلکه .... و .... را هم معتبر می دانند. حس - شهود
- ۲۳- برخی از فیلسوفان مسلمان تلاش می کردند با تربیت خود و .... نفس به معرفت .... دست یابند. تهذیب - شهودی
- ۲۴- فلاسفه مسلمان، .... را عالی ترین مرتبه شهود می شمارند که به .... الهی اختصاص دارد. وحی - پیامبران
- ۲۵- از نظر فیلسوفان مسلمان، استدلال عقلی، .... و .... هر سه ما را به حقیقت می رسانند. شهود - وحی
- ۲۶- به عقیده ملاصدرا «امکان ندارد که احکام و قوانین .... حق و روشن الهی با .... یقینی و قطعی در تقابل باشد. دین - معرفت
- ۲۷- به عقیده ملاصدرا، نفرین بر آن فلسفه ای که قوانینش با .... و .... مخالف و متضاد باشد و با آنها مطابقت نکند. قرآن - سنت

تعیین کنید کدام عبارت صحیح و کدام غلط می باشد.

- ۱- یکی از عوامل مهم توجه به عقل و عقلانیت در جهان اسلام، پیام الهی و سخنان پیامبر اکرم (ص) و عترت گرامی ایشان بود. درست
- ۲- کمتر شخصیتی را در تاریخ اسلام مشاهده می کنیم که دربرگرداشت عقل سخن نگفته و یا با عقل ستیز کرده باشد. درست
- ۳- عقل، در فرهنگ عمومی مسلمانان، جایگاه ممتاز و ویژه ای به دست آورده و اما بندرت از عقل به تجلیل یاد شده است. نادرست
- ۴- جایگاه ممتاز عقل، هیچگاه سبب حرکت عمومی مسلمانان به سوی علم و دانش در حوزه های مختلف نشد. نادرست
- ۵- مخالفت برخی از جریانات فکری اسلامی با عقل، سبب تنگ کردن محدوده اعتبار و کارآمدی عقل درعین پذیرش آن شد. درست
- ۶- حمایت برخی از جریانات فکری اسلامی از عقل، مخالفت با فلسفه و منطق، تحت عنوان دستاوردی یونانی و غیراسلامی را به همراه داشت. نادرست
- ۷- دسته ای از جریان های فکری اسلامی می کوشیدند نشان دهند که برخی روش های عقلی در مسائل دینی کاربردی ندارند. درست
- ۸- شکل دوم مخالفت با عقل، به صورت مخالفت با فلسفه ظهور کرد. درست
- ۹- از ابتدای رشد فلسفه در جهان اسلام تاکنون، همواره کسانی گفته اند که دانش فلسفه از یونان وارد جهان اسلام شده و دربردارنده عقاید کسانی مثل سقراط، افلاطون و ارسطوست و با عقاید اسلامی سازگار نیست. درست
- ۱۰- اگر ما بپذیریم که عقل می تواند درباره هستی بما هوهستی و حقیقت پدیده ها بیندیشد و دانشی به ارمغان آورد، این دانش، فلسفه است. درست
- ۱۱- در درستی و نادرستی یک دانش، فقط استدلال است که داوری می کند، نه یونانی یا ایرانی و یا چینی بودن. درست
- ۱۲- فیلسوفان مسلمان، از فارابی تا علامه طباطبایی و سایر فیلسوفان عصر حاضر، درباره عقل فقط به عنوان وجودی برتر و متعالی در هستی سخن گفته اند. نادرست
- ۱۳- فیلسوفان مسلمان، از فارابی تا علامه طباطبایی و سایر فیلسوفان عصر حاضر، درباره عقل فقط به عنوان قوه استدلال و شناخت سخن گفته اند. نادرست
- ۱۴- فیلسوفان مسلمان، روشن تر و دقیق تر از هر اکتیتوس و افلاطون مرتبه ای از موجودات را که حقیقت وجودشان عقلی است، اثبات کرده اند. درست
- ۱۵- فیلسوفان مسلمان، اولین مخلوق خدا را عقل می دانند که موجودی کاملاً روحانی و غیرمادی است و عقول دیگری به ترتیب از آن به وجود آمده اند. درست
- ۱۶- به عقیده فیلسوفان مسلمان، موجودات مجرد که فوق عالم طبیعت اند و فیض خداوند از طریق آنها به عوالم دیگر می رسد، عالم عقول را تشکیل می دهند. درست
- ۱۷- به عقیده فیلسوفان مسلمان، عقول مجرد هم علم حضوری به خود دارند، هم خالقشان را با علم حضوری درک می کنند. درست
- ۱۸- به عقیده فیلسوفان مسلمان، عقول مجرد هم به مخلوقات پایین تر از خود علم دارند و آنها را درک حضوری می کنند و هر دم در کار اداره و فیض رساندن به آنها هستند. درست
- ۱۹- فیلسوفان مسلمان می گویند عقلی که در انسان هست و به او توانمندی اندیشیدن می دهد پرتوی از عالم عقول است. درست

- ۲۰- به عقیده فلاسفه اسلامی، عقل انسان اگر تربیت شود و رشد کند، علاوه بر استدلال کردن، می تواند حقایق را آن گونه که عقول درک می کنند، بیابد و مشاهده کند. درست
- ۲۱- عقل فعال، عامل فیض رسانی به عقل انسان هاست. درست
- ۲۲- به نظر ابن سینا، مقام و منزلت عقل فعال نسبت به انسان، مانند آفتاب است نسبت به چشم. نادرست
- ۲۳- به نظر فارابی، عقل فعال، نخست چیزی در قوه عقلی آدمی افاضه می کند؛ به طوری که فعالیت عقلی برای انسان ممکن می شود و در نتیجه، عقل شروع به فعالیت می کند و به ادراک حقایق نائل می شود. درست
- ۲۴- فیلسوفان مسلمان را نیز می توان به دو گروه عقل گرا و تجربه گرا تقسیم کرد. نادرست
- ۲۵- عموم فیلسوفان مسلمان عقیده دارند که همه کارکرد های عقل و انواع استدلال ها، از جمله استدلال تجربی، تمثیل و برهان عقلی محض، هر کدام در جایگاه خود روشی درست برای کسب دانش به حساب می آیند. درست
- ۲۶- استدلال های عقلی معیار اولیه قبول یا رد هر حکم و هر نظر علمی و فلسفی هستند. درست
- ۲۷- عبارت « ما فرزندان دلیل هستیم» بیانگر این است که استدلال های عقلی معیار اولیه قبول یا رد هر حکم و هر نظر علمی و فلسفی هستند. درست
- ۲۸- به عقیده ملاصدرا هر کس که عادت کرده سخنی را بدون دلیل بپذیرد، از حقیقت انسانی خارج شده است. نادرست
- ۲۹- عموم فیلسوفان مسلمان عقیده دارند که پذیرش هر اعتقاد و آیینی نیازمند استدلال عقلی نیست. نادرست
- ۳۰- به عقیده عموم فیلسوفان مسلمان، ایمانی ارزشمند است که پشتوانه عقلی داشته باشد. درست
- ۳۱- به عقیده عموم فیلسوفان غربی، ایمانی که از پشتوانه عقلی تهی است، ارزش چندانی ندارد و چه بسا انسان را به سوی کارهای غلط و اشتباه بکشاند. نادرست
- ۳۲- فلاسفه مسلمان عقل را در کنار حس و قلب، یکی از ابزار معرفت می دانند. درست
- ۳۳- به نظر فلاسفه مسلمان ما می توانیم به کمک ابزار عقل در آیات و روایات بیندیشیم و احکام و معارف آنها را به دست آوریم. درست
- ۳۴- فلاسفه مسلمان عقل را در کنار قرآن و سنت، یکی از منابع کسب احکام و معارف دین معرفی می کنند. درست
- ۳۵- فلاسفه مسلمان از محققان و مجتهدان می خواهند که از عقل برای رسیدن به حقایق دین بهره ببرند. درست
- ۳۶- فیلسوفان مسلمان اساس پذیرش هر اعتقاد و آیینی را استدلال عقلی می دانند و راه کسب معرفت را فقط به عقل منحصر می کنند نادرست
- ۳۷- فیلسوفان مسلمان، حس و شهود را معتبر می دانند. لذا تلاش می کردند با تربیت خود و تهذیب نفس به معرفت شهودی دست یابند. درست
- ۳۸- فلاسفه مسلمان، وحی را عالی ترین مرتبه شهود می شمارند که به پیامبران الهی اختصاص دارد. درست
- ۳۹- به عقیده فیلسوفان مسلمان، انبیای الهی از طریق وحی به برترین دانش ها و معارف دست می یابند. درست
- ۴۰- از نظر فیلسوفان مسلمان، استدلال عقلی، شهود و وحی هر سه ما را به حقیقت می رسانند. درست
- ۴۱- از نظر فیلسوفان مسلمان، استدلال عقلی، شهود و وحی در موضوعات مشترک حتماً به یک نتیجه نخواهند رسید و همواره مؤید یکدیگر نخواهند بود. نادرست
- ۴۲- به عقیده ملاصدرا « امکان ندارد که احکام و قوانین دین حق و روشن الهی با دانش و معرفت یقینی و قطعی در تقابل باشد. درست
- ۴۳- به نظر ملاصدرا، نفرین بر آن فلسفه ای که قوانینش با قرآن و سنت مخالف و متضاد باشد و با آنها مطابقت نکند. » درست

سوالات تستی

۱- با توجه به تاریخ عقل نزد فیلسوفان اسلامی، کدام مورد نادرست است؟

- ۱) عقل، در فرهنگ عمومی مسلمانان، جایگاه ممتاز و ویژه ای به دست آورده و همواره از عقل به تجلیل یاد شده است.
- ۲) جایگاه ممتاز عقل، سبب حرکت عمومی مسلمانان به سوی فلسفه و منطق شد.
- ۳) کمتر شخصیتی را در تاریخ اسلام مشاهده می کنیم که دربرگرداشت عقل سخن نگفته و یا با عقل ستیز کرده باشد.
- ۴) یکی از عوامل مهم توجه به عقل و عقلانیت در جهان اسلام، پیام الهی و سخنان پیامبر اکرم (ص) و عترت گرامی ایشان بود.

۲- شکل های عمده مخالفت با عقل نزد برخی جریانات فکری اسلامی در کدام کزینه آمده است؟

- ۱) افزایش و توسعه محدوده کارآمدی عقل در عین پذیرش آن - مخالفت با فلسفه و منطق، تحت عنوان دستاوردی مخالف و ناسازگار با دین
- ۲) تنگ کردن محدوده اعتبار و کارآمدی عقل در عین پذیرش آن - مخالفت با فلسفه و منطق، تحت عنوان دستاوردی یونانی و غیراسلامی.
- ۳) تنگ کردن محدوده اعتبار و کارآمدی عقل در عین رد آن - مخالفت با فلسفه و منطق، تحت عنوان دستاوردی یونانی و غیراسلامی.
- ۴) افزایش و توسعه محدوده کارآمدی عقل در عین رد آن - مخالفت با فلسفه و منطق، تحت عنوان دستاوردی مخالف و ناسازگار با دین

۳- دلیل اصلی مخالفت برخی جریانات فکری اسلامی با فلسفه کدام است؟

- ۱) دانش فلسفه از یونان وارد جهان اسلام شده و با عقاید اسلامی سازگار نیست.
- ۲) برخی روش های عقلی در مسائل دینی کاربردی ندارند.
- ۳) کسانی که از این روش ها استفاده می کنند، مرتکب خطا می شوند.
- ۴) در این دانش بهره گیری از دستاوردهای متفکران دیگر ضروری نیست.

۴- با توجه به عقیده فیلسوفان مسلمان، کدام بیان در مورد عقل، به عنوان وجودی برتر و متعالی در هستی درست نیست؟

- ۱) فیلسوفان مسلمان، روشن تر و دقیق تر از هراکلیتوس و افلاطون مرتبه ای از موجودات را که حقیقت وجودشان عقلی است، اثبات کرده اند.
- ۲) فیلسوفان مسلمان، اولین مخلوق خدا را عقل می دانند که موجودی کاملاً روحانی و غیرمادی است و عقول دیگری نیز به ترتیب از آن به وجود آمده اند
- ۳) به عقیده فیلسوفان اسلامی موجودات مجرد که فوق عالم طبیعت اند و فیض خداوند از طریق آنها به عوالم دیگر می رسد عالم عقول را تشکیل می دهند.
- ۴) به عقیده فیلسوفان اسلامی عقول، علم حصولی به خود دارند اما خالقشان را با علم حضوری درک می کنند و هم به مخلوقات پایین تر از خود علم دارند و آنها را درک حضوری می کنند و هر دم در کار اداره و فیض رساندن به آنها هستند.

۵- باتوجه به مضمون بیت زیر کدام بیان مناسبتر است؟

غیر این عقل تو حق را عقل ها ست   که بدان تدبیر اسباب سماست

- ۱) جهان منحصر به موجودات محسوس و مادی نیست و حواس ما از درک بسیاری از حقایق جهان ناتوان است
  - ۲) فیلسوفان مسلمان، اولین مخلوق خدا را وحی می دانند که موجودی کاملاً روحانی و غیرمادی است.
  - ۳) علل و عوامل طبیعی در حوادث جهان موثرند و فیض خداوندی از طریق آنها و از طریق عقول به عالم طبیعت می رسد.
  - ۴) موجودات مجرد که فوق عالم طبیعت اند، فیض خداوند را به عوالم دیگر منتقل می کنند و عالم عقول را تشکیل می دهند.
- ۶- در اندیشه فیلسوفان مسلمان، وساطت در رساندن فیض به عوالم دیگر به عهده.....است و عامل فیض رسانی به عقل انسان همان.....است.

۱) موجودات مجرد - عقل فعال   ۲) موجودات مجرد - آفریننده جهان

۳) اراده و مشیت باریتعالی - عقل فعال   ۴) اراده و مشیت باریتعالی - آفریننده جهان

۷- واسطه فیض حق تعالی به عوالم دیگر به اعتقاد فلاسفه مسلمان کدام است؟ و جمله « هرکس که عادت کرده سخنی را بدون دلیل بپذیرد، از حقیقت انسانی خارج شده است» از کیست؟

۱) فرشتگان و ملائک - ابن سینا.   ۲) فرشتگان و ملائک - فارابی

۳) عقول مجرد - ابن سینا.   ۴) عقول مجرد - فارابی

۸- در نظر فارابی، مقام و منزلت «عقل فعال» نسبت به «انسان» مانند کدام مورد است؟

۱) صورت به ماده   ۲) قلب به بدن   ۳) آفتاب نسبت به چشم   ۴) عقل اول به طبیعت

۹- در نظر کدام فیلسوف، مقام و منزلت عقل فعال نسبت به انسان، مانند آفتاب نسبت به چشم است؟

۱) ابن سینا   ۲) خواجه نصیر   ۳) شیخ اشراق   ۴) فارابی

۱۰- با توجه به عقیده فیلسوفان مسلمان، کدام بیان در مورد عقل، به عنوان قوه استدلال و شناخت درست نیست؟

۱) استدلال های عقلی معیار اولیه قبول یا رد هر حکم و هر نظر علمی و فلسفی هستند.

۲) عقل را باید در کنار قرآن و سنت، یکی از منابع کسب احکام و معارف دین لحاظ کرد.

۳) از طریق عقل می توان به معرفت شهودی و حقایق دین رسید.

۴) می توان به کمک ابزار عقل در آیات و روایات بیندیشیم و احکام و معارف آنها را به دست آوریم.

۱۱- با توجه به آراء فیلسوفان اسلامی، کدام مورد نادرست است؟

۱) از نظر فیلسوفان مسلمان، استدلال عقلی، شهود و وحی هر سه ما را به حقیقت می رسانند.

۲) عقل و شهود و وحی در موضوعات مختلف نیز حتماً به یک نتیجه خواهند رسید و مؤید یکدیگر خواهند بود.

۳) فلاسفه مسلمان، وحی را عالی ترین مرتبه شهود می شمارند که به پیامبران الهی اختصاص دارد.

۴) فیلسوفان مسلمان راه کسب معرفت را به عقل منحصر نمی کنند بلکه حس و شهود را هم معتبر می دانند.

۱۲- کدام عبارت بیانگر نظر ملاصدرا است؟ کنکور سراسری ۹۸

۱) وحی فقط همان را می گوید که عقل بدان رسیده باشد.   ۲) هر چه را که وحی گفته باشد، باید بتوان با عقل اثبات کرد.

۳) عقل دو وظیفه دارد؛ اداره امور زندگی و اثبات حقانیت دین   ۴) عقل و وحی دو منبع مستقل از یکدیگر، اما مؤید همدیگرند.

۱۳- کدام مورد عبارت را به درستی کامل می کند؟

« به اعتقاد ملاصدرا ..... که احکام و قوانین دین حق و روشن الهی با دانش و معرفت یقینی و قطعی .... باشد و نفرین بر آن ... که قوانین با

..... مخالف و متضاد باشد و با آنها مطابقت نکند.»

۱) امکان دارد - در توافق - دانشی - ضروریات عقلی   ۲) ضرورت ندارد - در توافق - فلسفه ای - ضروریات عقلی

۳) ضرورت دارد - در تقابل - دانشی - قرآن و سنت   ۴) امکان ندارد - در تقابل - فلسفه ای - قرآن و سنت

۱۴- به عقیده فیلسوفان اسلامی، ایمانی ارزشمند است که پشتوانه .... داشته باشد. ایمانی که از چنین پشتوانه ای تهی است، ....

چندانی ندارد و چه بسا انسان را به سوی کارهای .... بکشاند.

۱) عقلی - ارزش - اشتباه   ۲) دینی - مصداقیت - اشتباه   ۳) دینی - ارزش - اشتباه   ۴) عقلی - مصداقیت - اشتباه

۱۵- راجع به معتزله از متکلمین اسلامی کدام مورد صحیح است؟

۱) بین قرن سوم و چهارم هجری به صورت یک جریان فکری بزرگ در میان مسلمانان اهل سنت درآمدند.

۲) قبل از اشاعره پیدا شدند و شکل گرفتند. اولین رهبر آنان واصل بن عطاءست که در سال ۱۳۱ هجری درگذشته است.

۳) بین قرن سوم و چهارم هجری پیدا شدند و شکل گرفتند که رهبر مشهور آنان قاضی عبدالجبار است که در سال ۴۱۵ هجری از دنیا رفت.

۴) بعد از اشاعره به صورت یک جریان فکری بزرگ در میان مسلمانان اهل سنت پیدا شدند و شکل گرفتند.